

studiekampanjen

sosialismen fra utopi til vitenskap

DETTE ER FØRSTE GANG, IHVERTFALL PÅ SVÆRT LANG TID, AT RØD UNGDOM SKAL STUDERE EN TEKST AV EN AV DE KOMMUNISTISKE KLASSIKERNE. For mange medlemmer, kanskje særlig nye, vil dette være en stor utfordring. En artikkel som denne av ENGELS, inneholder en god del ting som vil være vanskelig å forstå. Vi kan ikke skjønne hele marxismen ved å lese en artikkel - gjøre et sprang fra å ikke skjønne et problem, til å skjønne det 100%. Veien til forståelse vil passere både 20, 40 og 60%.

DETTE STUDIEOPPLEGGET VIL IKKE BRINGE FULL KLARHET FOR NOEN. Blant annet er studieopplegget en absolutt hindring for det. For ingen vil vel påstå at Engels i forrige århundre hadde løst alle problemene for den vitenskapelige sosialismen. Hvis vi jobber med det er det mulig for alle å komme et stykke videre i sin forståelse gjennom disse studiene.

Metoden vi anbefaler er altså enkel, men krever innsats: LESE, TENKE, LESE OM IGJEN, SNAKKE MED ANDRE/SPØRRE ANDRE, LESE IGJEN, GJENNOMFØRE STUDIE-MØTE, STUDERE VIDERE. KJEDELIQ? NEI, SPENNENDE OG NØDVENDIG FOR Å SKAFFE OSS DEN KUNNSKAPEN SOM ER NØDVENDIG FOR Å ENDRE VERDEN.

For Rød Ungdoms forbundsskole
Kjell, sentralstyret

AKP og miljøet

AKP og miljøet i Norge

AKP har alltid vært opptatt av miljøet, og har i løpet av årene tatt flere og flere initiativ for å bedre miljøet i Norge. Dette har skjedd gjennom samarbeid med andre partier, men også gjennom egne tiltak. I 1980-årene var miljøet et viktig tema, og AKP var blant de første partiene som gjorde dette til en sentral del av sin politikk. I 1985 ble det etablert et miljøutvalg, og i 1989 ble det etablert et miljødepartement. I 1990-årene ble det etablert et miljøutvalg, og i 1995 ble det etablert et miljødepartement. I 1998 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2003 ble det etablert et miljødepartement. I 2005 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2009 ble det etablert et miljødepartement. I 2013 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2017 ble det etablert et miljødepartement.

AKP har alltid vært opptatt av miljøet, og har i løpet av årene tatt flere og flere initiativ for å bedre miljøet i Norge. Dette har skjedd gjennom samarbeid med andre partier, men også gjennom egne tiltak. I 1980-årene var miljøet et viktig tema, og AKP var blant de første partiene som gjorde dette til en sentral del av sin politikk. I 1985 ble det etablert et miljøutvalg, og i 1989 ble det etablert et miljødepartement. I 1990-årene ble det etablert et miljøutvalg, og i 1995 ble det etablert et miljødepartement. I 1998 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2003 ble det etablert et miljødepartement. I 2005 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2009 ble det etablert et miljødepartement. I 2013 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2017 ble det etablert et miljødepartement.

AKP har alltid vært opptatt av miljøet, og har i løpet av årene tatt flere og flere initiativ for å bedre miljøet i Norge. Dette har skjedd gjennom samarbeid med andre partier, men også gjennom egne tiltak. I 1980-årene var miljøet et viktig tema, og AKP var blant de første partiene som gjorde dette til en sentral del av sin politikk. I 1985 ble det etablert et miljøutvalg, og i 1989 ble det etablert et miljødepartement. I 1990-årene ble det etablert et miljøutvalg, og i 1995 ble det etablert et miljødepartement. I 1998 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2003 ble det etablert et miljødepartement. I 2005 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2009 ble det etablert et miljødepartement. I 2013 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2017 ble det etablert et miljødepartement.

AKP har alltid vært opptatt av miljøet, og har i løpet av årene tatt flere og flere initiativ for å bedre miljøet i Norge. Dette har skjedd gjennom samarbeid med andre partier, men også gjennom egne tiltak. I 1980-årene var miljøet et viktig tema, og AKP var blant de første partiene som gjorde dette til en sentral del av sin politikk. I 1985 ble det etablert et miljøutvalg, og i 1989 ble det etablert et miljødepartement. I 1990-årene ble det etablert et miljøutvalg, og i 1995 ble det etablert et miljødepartement. I 1998 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2003 ble det etablert et miljødepartement. I 2005 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2009 ble det etablert et miljødepartement. I 2013 ble det etablert et miljøutvalg, og i 2017 ble det etablert et miljødepartement.

2 studiekampanjen

HISTORISK MATERIALISME - HVOR LANGT HAR VI KOMMET?

I behandlingen av historisk materialisme i heftet "Kort innføring i marxisme" tok vi utgangspunkt i at produksjonens utviklingsnivå er grunnlaget for hva slags historisk samfunn vi finner. Ved å se på eksempler på motsigelsen mellom produktivkreftene og produksjonsforholda, kunne vi slå fast at utviklinga av produksjonen måtte føre til at gamle samfunn som slavesamfunnet og føydalsamfunnet brøyt sammen og ble erstatta av nye. Her så vi spesielt på den rollen produktivkreftene spilte som motor for hele den historiske prosessen. Til slutt så vi på hvordan motsigelsen mellom den samfunnsmessige karakteren til produksjonen og den private tilegninga av produktene virker i verden i dag. Utifra eksempler om økonomisk krise, miljøødeleggelser og utbytting av den tredje verden, drøfta vi marxismen sin konklusjon om at kapitalismen ikke kan løse disse motsigelsene, og at det eneste som kan klare den oppgaven er sosialismen og kommunismen.

Alt dette er behandla i kapittel 3 i heftet "Kort innføring.." og en rask repetisjon kan sikkert være nyttig i forbindelse med dette studieopplegget. Den framstillinga av den historiske materialismen vi har referert ovafor, er utvilsomt forenkla, men den kan likevel et stykke på vei gi en tilfredsstillende forklaring på hovedlinjene i menneskenes historie. Med dette studieopplegget håper vi at forståelsen for noen områder kan bli litt djupere og mer allsidig.

BYTTE AV PRODUKTER

Allerede i første setning i vårt hefte med utdrag fra "Sosialismen fra

utopi til vitenskap" kommer Engels med en definisjon på historisk materialisme som er mer omfattende enn den vi brukte i "Kort innføring..".

Den lyder:

"Den materialistiske historieoppfatninga har som utgangspunkt at produksjonen er grunnlag for all samfunnsordning, og nest etter produksjonen er det byttet av produkter."

Utvidelsen her ligger sjølsagt i at hvordan produktene blir bytta er tatt med i tillegg til sjølve produksjonen. Ved hjelp av dette "nye" redskapet - byttet av produkter - og utdraget fra Engels, er målsettinga at vi skal skjønne mer av hva kapitalisme, sosialisme og kommunisme er for noe. Eller sagt med andre ord: vi skal legge vekt på å se hvilken plass Engels gir beskrivelsen av vareøkonomien og varebyttet i behandlinga av disse samfunnsformene. Dette skal hjelpe oss til å skjønne mer av forskjellen på utopisk og vitenskapelig sosialisme.

VAREBYTTE OG VAREPRODUKSJON

Måten produkter byttes på under kapitalismen, er at de selges som varer på et marked. Vareproduksjonen er sjølve fundamentet for kapitalismen. Alt tar form av vare. Overalt rår prinsippet om kjøp og salg. Dette er så dagligdags for oss at vi ofte glemmer det.

Den første vareproduksjonen oppsto som en underordna del av økonomien, lenge før kapitalismen. Varebyttet besto i at bønder eller håndverkere byttet produkter de sjøl hadde laga. Varebyttet foregikk altså mellom likeverdige produsenter, på den måten at de bytta produktet av sitt eget arbeid.

4 studiekampanjen

De moderne produktivkreftene og den industrielle revolusjonen endra dette bildet drastisk. I motsetning til den snyltende adelen, var byborger-skapet i stand til å ta i bruk den nye teknikken, på grunnlag av håndverk og kjøpmannskapital. Verden opplevde en eksplosjonsarta utvikling av vareproduksjonen, men denne foregikk nå under helt andre betingelser enn før.

Arbeidskrafta er nå blitt en vare. Vi får en klasse som ikke eier annet en arbeidskrafta si, og må selge den for å få midler til livets opphold. Arbeideren som står for produksjonen, eier nå ikke lenger det han lager og har heller ingen mulighet til å bytte produktet sitt på markedet. Det kan derimot kapitalisten. Han har nemlig kjøpt både produksjonsutstyr og arbeidskraft og blir dermed eier av et produkt han slett ikke har vært med på å lage. Det er ikke lett å kjenne igjen det opprinnelige varebyttet mellom likeverdige produsenter i denne nye situasjonen.

På tross av at denne nye ordninga er komplisert og full av motsigelser, er den logisk og helt ut i tråd med lovene som styrer varebyttet. Det eneste "likeverdet" som kreves for at varebyttet skal kunne finne sted, er at det finnes vareeiere som har varer med lik verdi og som ønsker å bytte. Og det fins det. Arbeideren har varen arbeidskraft og bytter den i en like stor mengde av varen penger, som han igjen kan bytte i mat og hus. Kapitalisten på sin side bytter bort varen penger og får varen arbeidskraft. Arbeidskrafta skaffer ham nemlig mer penger enn det han først hadde.

KIMEN TIL ALLE MOTSIGELSER I KAPITALISMEN

Poenget var her å få fram at vareproduksjonen i tråd med sine egne lover var i stand til å sette de nye veldige samfunnsmessige produktivkreftene

i bevegelse. Og:

" I og med at den samfunnsmessige produksjonen sjøl opptrådte som ei ny form for vareproduksjon, gjaldt de gamle tilegningsformene for vareproduksjonen fullt ut for denne også." (side 6)

Den private tilegninga er altså et direkte resultat av vareproduksjonen. Vi har dermed sett grunnlaget for at den kapitalistiske vareøkonomien må rives av motsigelsen mellom samfunnsmessig produksjon og privat tilegning. Om denne motsigelsen sier Engels på sidene 6 og 7:

" Produksjonsmidlene og produksjonen er egentlig blitt samfunnsmessig. Men de blir underkasta ei tilegningsform, som har som forutsetning den enkeltes privatproduksjon, der altså hver mann eier sitt eget produkt og fører det til torgs. Produksjonsmåten blir underkasta denne tilegningsforma, enda forutsetninga for den er oppheva.

Hele sammenstøtet i dag fins alt som kime i denne motsigelsen, som gir den nye produksjonsmåten kapitalistisk karakter."

Utifra dette kan vi si at Engels framstiller vareøkonomien som grunnlaget for alle de motsigelsene som river kapitalismen. Det vil si grunnlaget for krisene, utbyttinga av tredje verden, miljøraseringa og all den faenskapen som følger av motsigelsen mellom privat tilegning og samfunnsmessig produksjon.

LOVENE SOM STYKER EN VAREØKONOMI

Disse lovene kan vi naturligvis ikke få tatt opp skikkelig her. Men det går likevel an å framheve det Engels sier, når han drøfter kaos og lovmessighet i den kapitalistiske økonomien:

6 studiekampanjen

" De (det vil si lovene, vår anm) kommer til syne i den eneste samfunns-
messige sammenhengen som varer ved, i varebyttet, og gjør seg gjeldende
overfor hver eneste produsent som konkurransens tvangslover." (side 8)

Konkurransens tvangslover betyr jo at hver fabrikkeier hele tida må øke
produksjonen, presse ned utgiftene sine og øke overskuddet i kampen for
å overleve. Og dette er jo nettopp definisjonen på hva kapitalisme er:
nemlig at målsettinga for produksjonen er å oppnå mest mulig profitt.

Engels sin framstilling av det vi har tatt opp til nå finnes på sidene 4-8.
Resten av studieopplegget vil handle om sosialisme og kommunisme og
hente stoffet sitt fra sidene 15-18. I mellom står det mye bra om hvor-
dan motsigelsene i kapitalismen må føre til økonomiske kriser, og om
hvorfor utviklinga går i retning monopol-selskaper og statskapitalisme.
Sjøl om det ikke er anledning til å kommentere dette her, anbefales stoffet
varmt.

LØSNING AV KAPITALISMENS MOTSIGELSER

Engels avslutter med å si at ved å løse disse motsigelsene kan menneskene
for første gang i historia ta spranget fra nødvendighetenes til frihetens
rike. Dette skal være et samfunn der enkeltmenneskets kamp for tilværelsen
er opphørt, der menneskene for første gang er herre over sin egen samfunns-
organisering og kan skape historia si helt bevisst. Dette er det vi kaller
kommunismen - det klasseløse samfunnet. Men hvordan skal motsigelsene løses?
Nederst på side 15 sier han:

" Løsningen kan bare ligge i at den samfunnsmessige karakteren til
produktivkreftene faktisk blir anerkjent, altså at produksjons-,
tilegnings- og byttemåten kommer i samsvar med den samfunnsmessige karak-

teren til produksjonsmidlene. Og dette kan bare skje ved at samfunnet åpent og uten omsvøp tar produktivkreftene i sitt eie,.."

Og på side 18:

" Når samfunnet tar produksjonsmidlene i eie, blir det slutt på vareproduksjonen, og dermed på at produktene har herredømme over produsentene."

Poenget her er at to ting må løses:

Tilegningsmåten, dvs eiendomsspørsmålet - at samfunnet tar over eiendomsretten til produksjonsmidlene.

Byttemåten, dvs at det skal bli slutt på vareproduksjonen, produkter skal ikke lenger byttes som varer.

Det kan kanskje virke rart at Engels nevner samfunnsmessig eiendom og avskaffelse av vareøkonomien i samme åndedrag, når vi veit at det er et ganske langt stykke i praksis fra sosialistisk statsovertakelse av produksjonsmidlene til avskaffelse av vareøkonomien. Men det har sin enkle forklaring i at Marx og Engels i liten grad pleide å beskrive sosialismen og kommunismen på den måten og med de tidsperspektiver vi har i dag. De forestilte seg at alt ville gå mye forttere, og hadde heller ikke forutsetninger for noe annet. Men ved å se på faktorene Engels trekker fram, kan vi lære en del om hva som vil måtte kjennetegne det sosialistiske samfunnet og det kommunistiske.

SOSIALISMEN - EN DEFINISJON

Det sosialistiske samfunnet vil bli innført gjennom en revolusjon:

" Proletariatet tar statsmakta og forvandler først av alt produksjonsmidlene til statseiendom. " (side 17)

Dette er helt avgjørende, fordi det er den eneste måten å gjøre det mulig å behandle dagens produktivkrefter i samsvar med den samfunnsmessige naturen sin. Først da

" kommer det samfunnsmessige produksjonsanarkiet til å vike plassen for ei samfunnsplanmessig regulering av produksjonen, både etter fellesskapet sine behov, og behova til den enkelte. " (side 16-17)

Dette er det mest grunnleggende spørsmålet som skiller sosialismen fra kapitalismen. Under kapitalismen er det kampen om mest mulig profitt som styrer produksjonen, under sosialismen en det samfunnsmessige planer for å oppfylle folkets behov. Sosialisme uten statsplan er utenkelig. Og det er nettopp den samfunnsmessige planlegginga av produksjonen, som har brakt sosialismen dens største triumfer, i en foreløpig kort og ufullkommen historie. Sovjets imponerende bedring av kåra for arbeiderklassen i 30-åra, mens kapitalismen var inne i sin til nå værste økonomiske krise, og Kinas evne til å gi hundrevis av millioner et menneskeverdig liv, mens sult og elendighet herjer tilsvarende kapitalistiske land - dette kan være eksempler til å illustrere hva som menes.

SOSIALISMEN - HIMMEL OG HELVETE

Vi hevder altså at sosialismen kan erstatte det kapitalistiske produksjonsanarkiet med samfunnsmessig planlegging - og dermed gå klar av f eks de kapitalistiske overproduksjonskrisene. Likevel innebærer ikke sosialismen løsning av kapitalismens motsigelser. Den kvitter seg med den kapitalistiske eiendomsretten til produksjonsmidler. Men den arver den kapitalistiske måten å bytte produkter på - som varer. Derfor er det gærent å se på sosialismen som et eget stabilt samfunns-

system. Sosialismen er et overgangssamfunn som inneholder både kapitalisme og kommunisme. Kampen mellom disse to er det økonomiske og teoretiske grunnlage for marxist-leninistene oppfatning om at klassekampen fortsetter under sosialismen.

Grunnen til at sosialismen ikke kan kvitte seg med varebyttet med det samme, er at det fortsatt lages for lite varer til å tilfredsstille alle behov. Og for å fordele produkter det er knapphet på, fortsetter man å bytte dem som varer til en pris på et mer eller mindre regulert marked. Men en sosialistisk produsent som skal bytte det han lager på markedet, er nødt til å ta hensyn til om det han lager da gir overskudd. Dermed tvinger overskudd seg fram som en målsetting for produksjonen. Vi får altså både plan for produksjon utifra folkets behov og ønske om lønnsomhet, og dette er en motsigelse som har skapt trøbbel for alle sosialistiske økonomier til nå og vil fortsette å gjøre det i framtida.

Dessuten er det lett å tenke seg at i ethvert varebytte, ligger muligheten for at vareeiere skal samle seg opp rikdom etter hvert. Og oppsamla rikdom innebærer muligheten for at utbyttingsforhold arbeider/kapitalist skal gjenoppstå. Enten under jorda på et svart marked, eller på de lovlige frie markedene for f eks bønder, eller det kan tenkes at det trenger inn i den offisielle sosialistiske økonomien.

KOMMUNISMEN SOM LØSNING

Derfor ligger det et viktig standpunkt i det at den norske m-l-bevegelsen erklærer seg for kommunistisk. For det er bare en kommunistisk økonomi der produksjonen er mer enn tilstrekkelig, som kan avskaffe varebyttet og fordele til enhver etter behov. Og først når enhver kan være sikker på å få dekket sine behov, kan menneskenes slaveri

under arbeidsdelinga avskaffes. Det er bare en slik økonomi som gjør det mulig å løse resten av den oppgaven Engels beskriver på side 17:

"... dermed opphever det seg sjøl som proletariat, dermed opphever det alle klasseforskjeller og klassemotsetninger og dermed også staten som stat."

UTOPISK OG VITENSKAPELIG SOSIALISME

Det vi har prøvd å få fram i dette studieopplegget er hvordan det vitenskapelige sosialisme synet til Marx og Engels først og fremst bygde på en forståelse for motsigelsene som driver det kapitalistiske samfunnet mot undergang. Hovedtrekkene ved sosialismen og kommunismen slik de legger den fram, springer nettopp utifra en forståelse å grunnlaget for disse motsigelsene og hvordan de utvikler seg.

Opp i mot kommunister som i hovedsak har bygd sine politiske linjer på denne vitenskapelige oppfatninga av kapitalisme, sosialisme og kommunisme, har det bestandig stått et utall av det Engels kaller utopiske sosialister. Et helt kapittel av " Sosialismen fra utopi til vitenskap. " (som ikke er tatt med i vårt utdrag) er viet en gjennomgang av datidens utopiske sosialister. Felles for disse utopiske sosialistene var at deres syn ikke bygde på kunnskap om de virkelige motsigelsene i kapitalismen. Derfor ble deres sosialisme i beste fall et uttrykk for søken etter gode løsninger, tatt ut av hodet og ugjennomførlige i virkeligheten.

Men vi behøver ikke gå over bekken etter vann. Som et eksempel på utopisk sosialisme i dag følger her SV's ideologiske flaggskip:

Rune Slagstad - Sosialisme på norsk. Vi vil stort sett la utdraget tale sjøl. Men vi koster på oss en karakteristikkk som leserne kan vurdere om de er enige i:

SV's "Sosialisme på norsk" ville (hvis den overhodet hadde vært gjennomførbart) aldri kunnet blitt annet enn en ny type "folkekapitalisme". Slagstads "folkeeiendom" ville være kapitalistisk gruppeeiendom i likhet med f eks aksjeselskaper. Den ville være underlagt konkurransen på markedet, og vareøkonomien sine lover ville raskt gjøre slutt på desentralisert idyll.

RUNE SLAGSTAD - SOSIALISME PÅ NORSK

Vårt stoff er henta fra et hefte Ny Tid ga ut om dette i 79. Siden er det jo bl a blitt bok av det. Plassen tillater dessverre bare svært begrensa utdrag.

Først en bildetekst:

" Sosialisme er ikke et knippe styringsteknikker, men en ny måte å leve på - et nytt forhold mellom mennesker."

(Vanligvis skal en være forsiktig med å ta bildetekster høytidelig, men denne uttrykte så klart tankegangen som ligger under at vi tok den)

Resten er utdrag fra Slagstads berømte (berykta?) foredrag på

SV's landsmøte i 1979:

VI. Kommunal sosialisme.

Den revolusjonære sosialismen er i dag konservativ. Det er revolusjonært i dagens Norge å gå inn for å bevare det som Willoch og Gjerde vil bryte ned. Som en intim kjenner av den norske tenkemåten, Georg Johannesen fra Bergen, sa for en tid siden: " Vi må være mer konservative enn Høyre! vi står for det Norge har stått for i 150 år, og som nå er truet av Høyre, DNA ol."

Den revolusjonen vi vil skape tar sikte på å bevare det som vi setter pris på i dagens samfunn, og som vi vil utvikle videre i et sosialistisk Norge.

Den norske sosialismen vil bli å være en kommunal sosialisme. Kommunen har alltid øvd tiltrekning på venstrebevegelsen, enten det nå har vært Pariserkommunen i 1871 eller de kinesiske folkekommuner i de seinere år. Men vi har ikke alltid trukket linjen fra den store Pariserkommunen til våre norske kommuner. Da Norge fikk loven om kommunalt selvstyre i 1837, var den enestående i sitt slag i europeisk sammenheng. Den ga store muligheter for desentralisert kommunal folkemakt mot sentralisert statsmakt.

....

VIII. Mindre statsdrift.

Det hevdes ofte at i en sosialistisk planøkonomi vil alle produksjonsmidler være på statens hender, at en sosialisert økonomi er et stats-eid næringsliv. Dette er imidlertid en vrangforestilling som dessverre både sosialdemokratiet og stalinismen har sørget for å utbre. Det er helt avgjørende for sosialismens framtid i Norge at venstrefløyen bryter radikalt med den tradisjonelle statsdyrkingen. Tenker vi oss Norge i år 2000 er det min påstand at det vil være mer stats-eiendom i et statskapitalistisk enn et folkelig sosialistisk Norge.

....

Den dominerende eiendomsformen innen industri som annen virksomhet vil være folkeeiendom - arbeidernes eget produksjonsfelleskap. Det er samvirketanken overført til produksjonslivet. Folkeeiendommen vil være en ny juridisk og organisatorisk form, og den vil både juridisk og organisatorisk være adskilt fra staten. Det er nettopp en slik eiendomsform som kan sikre at sosialisme blir desentralisert arbeidermakt - og ikke byråkratisk statsmakt. Det kan derfor være god grunn til å avstatliggjøre noen bedrifter. Jeg ser f.eks. ingen grunn til at ikke Norsk Jernverk skulle overføres til slik folkeei.

KJELL

SPØRSMÅL:

1. Kapitalisme.

På side 6-7 sier Engels: "Produksjonsmidlene og produksjonen er egentlig blitt samfunnsmessig. Men de blir underkasta en tilegningsform som har som forutsetning den enkeltes privatproduksjon, der altså hver mann eier sitt eget produkt og fører det til torgs. Produksjonsmåten blir underkasta denne tilegningsforma, enda forutsetninga for den er oppheva.

Hele sammenstøtet i dag finnes alt som kine i denne motsigelsen, som gir den nye produksjonsmåten kapitalistisk karakter."

- a) Hva menes med at "produksjonsmidlene og produksjonen er egentlig blitt samfunnsmessig" ?
- b) Det kan høres sjølmotsigende ut at produksjonen ble underlagt en tilegningsform (den private), enda forutsetningene for den var oppheva. Hvorfor kunne (og måtte) de nye produktivkreftene få sitt gjennombrudd som vareproduksjon og dermed også bli underlagt privat tilegning ? Prøv å se på dette utifra både historiske og økonomiske argumenter.
- c) Er det riktig å si at alle de viktige kjennetegnene og motsigelsene i kapitalismen kan spores tilbake til vareøkonomien, som behersker hele samfunnet ? Hvordan stemmer dette med den måten vi vanligvis tenker på kapitalismen på ?

2. Sosialisme og kommunisme.

Under sosialismen eksisterer fortsatt bytte av produkter som varer på et marked. I dette ligger hele tida et grunnlag for at kapitalismen kan gjenoppstå. Først når produksjonen er kommet så langt at alle produkter finnes i overflod, forsvinner nødvendigheten av å bytte varer. Først da kan det klasseløse kommunistiske samfunnet bli virkelighet. Dette betyr at vi må forstå sosialismen som et overgangssamfunn fra kapitalisme til kommunisme - som et samfunn som inneholder elementer av begge disse. Derfor er ikke sosialismen i seg sjøl vårt mål, men en vei til målet, kommunismen.

Diskuter påstandene ovenfor i lys av det Engels skriver og hvordan vi sjøl vanligvis tenker på sosialismen.

3. Utopisk eller vitenskapelig sosialisme.

Diskuter Rune Slagstads sosialisme på norsk opp mot det Engels legger fram. Diskuter spesielt Rune Slagstads folkeeiendom. Hva vil bli følgene av at arbeiderne i Mo i Rana eier jernverket, når vi må forstå Slagstad dithet at bytte av varer og marked forssatt vil eksistere ?

